

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 19.4.2011
KOM(2011) 218 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**ELi arenguabi rahastamise aruandluse parandamine –
ELi ametliku arenguabile antava tehtava vastastikuse eksperdi hinnangu suunas**

{SEK(2011) 500 lõplik}

{SEK(2011) 501 lõplik}

{SEK(2011) 502 lõplik}

{SEK(2011) 503 lõplik}

{SEK(2011) 504 lõplik}

{SEK(2011) 505 lõplik}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

**ELi arenguabi rahastamise aruandluse parandamine –
ELi ametliku arenguabile antava tehtava vastastikuse eksperdi hinnangu suunas**

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	2
2.	ELi arenguabi rahastamine üleilmses kontekstis	2
3.	ELi 2010. aasta tulemused	4
3.1.	Rohkemate vahendite kättesaadavaks tegemine arenguabi ja üleilmsete probleemide jaoks	4
3.1.1.	Toetus riigisiseste vahendite kaasamisele arenguabi jaoks.....	4
3.1.2.	EL on suurim rahastaja, kuid 2010. aasta eesmärgid ei suudetud täita	4
3.1.3.	ELi rahastamine kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas	6
3.1.4.	Arengut toetavad uuenduslikud rahastamisallikad ja -mehhanismid.....	7
3.1.5.	Ametliku arenguabi kasutamine finantsvõimenduse pakkumiseks suuremale erasektori poolsele rahaliste vahendite voole.....	7
3.1.6.	Arenguriikide kaubandussuutlikkuse parandamine kaubandusabi kaudu.....	8
3.1.7.	Vajadus ennetada tulevasi võlakriise arenguriikides	9
3.2.	ELi abi mõju.....	9
3.2.1.	Abi parem kasutamine	9
3.2.2.	Arenguriikide mõju suurendamine rahanduse ülemaailmses juhtimises	9
4.	Kokkuvõte	10

1. SISSEJUHATUS

Käesolevas teatises ja sellele lisatud talituste töödokumendis¹, mis on koostatud ülemaailmse kriisi järel ja pärast taas kord kinnitatud kohustust, mis on võetud arenguriikide abistamiseks aastatuhande arengueesmärkide saavutamisel, analüüsitakse ELi ja selle liikmesriikide tulemusi ühiste kohustuste täitmisel seoses arenguabi jaoks siseriiklike (maksukorraldus) ja rahvusvaheliste vahendite kaasamisega, kaubanduse ja investeerimissuutlikkuse suurendamisega, ametliku arenguabiga, uuenduslike rahastamisallikate ja -mehhanismidega, abi tulemuslikkusega, võlakoormusega, kliimamuutustega seotud rahastamisega ning arenguriikide hääle ja esindatusega rahvusvahelistes finantseerimisasutustes. Kõnealustes dokumentides kirjeldatakse üksikasjalikult nendes küsimustes tehtud edusamme, näidates, kus EL on olnud edukas ja kus tuleks rohkem ära teha. Samuti kirjeldatakse neis rahvusvahelise koostöö läbipaistvuse ja aruandluse valdkonnas toimunud edasiminekut – esmakordselt avaldatakse avaldamisega nõustunud liikmesriikide ja komisjoni vastused iga-aastasele küsimustikule.

Teatist kasutatakse ka Istanbulis toimuvaks ÜRO vähim arenenud riike käsitlevaks konverentsiks² ja Busani IV kõrgetasemeliseks abi tõhususe foorumiks³ valmistumisel.

Teatis sisaldab ettepanekud selle kohta, kuidas ELi ühiseid eesmärke saavutada, selles kaalutakse, kuidas ületada praeguste ametliku arenguabi tasemete ja 2015. aasta eesmärgi vahele jääv hinnanguliselt 50 miljardi euro suurune lõhe, ning teatis annab aluse, millele tugineda aruandes, mille nõukogu esitab Ülemkogule arenguabi suhtes tehtava iga-aastase vastastikuse eksperdi hinnangu üle peetava arutelu jaoks selle üle, kuidas saavutada 2015. aastaks seatud ELi ametliku arenguabi eesmärgid⁴.

2. ELI ARENGUABI RAHASTAMINE ÜLEILMSES KONTEKSTIS

EL on olnud juhtiv jõud arenguriikide elustandardi parandamisel. Kui maailma liidrid kogunesid eelmisel sügisel New Yorgis toimunud ÜRO tippkohtumisele, kus arutati aastatuhande arengueesmärke, siis edendas EL aktiivselt üleilmse konsensusu saavutamist ühise tegutsemise osas. Suuremate rahaliste vahendit kaasamine arenguabiks kõigist olemasolevatest allikatest on vaesuse vastu võitlemise juures keskse tähtsusega. Kuid ainuüksi suurem rahasumma ei too kaasa arengut. Esmane vastutus oma arengu ning poliitika- ja haldusraamistike parandamise eest lasub siiski arenguriikidel endil. Lisaks sellele, et EL on helde rahastaja, on tal ka põhjalikud meetmete pakettid, millega toetatakse arenguriike nende teel jätkusuutliku arengu suunas, eelkõige töötades koostöös partnerriikidega välja abi andmise poliitika, mis tagab ELi sisese poliitika kooskõla arengueesmärkidega ja aitab arenguriikidel toime tulla üleilmsete probleemidega. Erinevalt enamikust rahastajatest on EL seadnud endale kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed eesmärgid, mille alusel saab tehtud edusamme mõõta.

¹ SEC(2011) 500 final «EU Accountability Report 2011 on Financing for Development» ELi arenguabi rahastamise aruandluskohustust käsitlev aruanne.

² IV vähim arenenud riike käsitlev konverents, Istanbul, mai 2011.

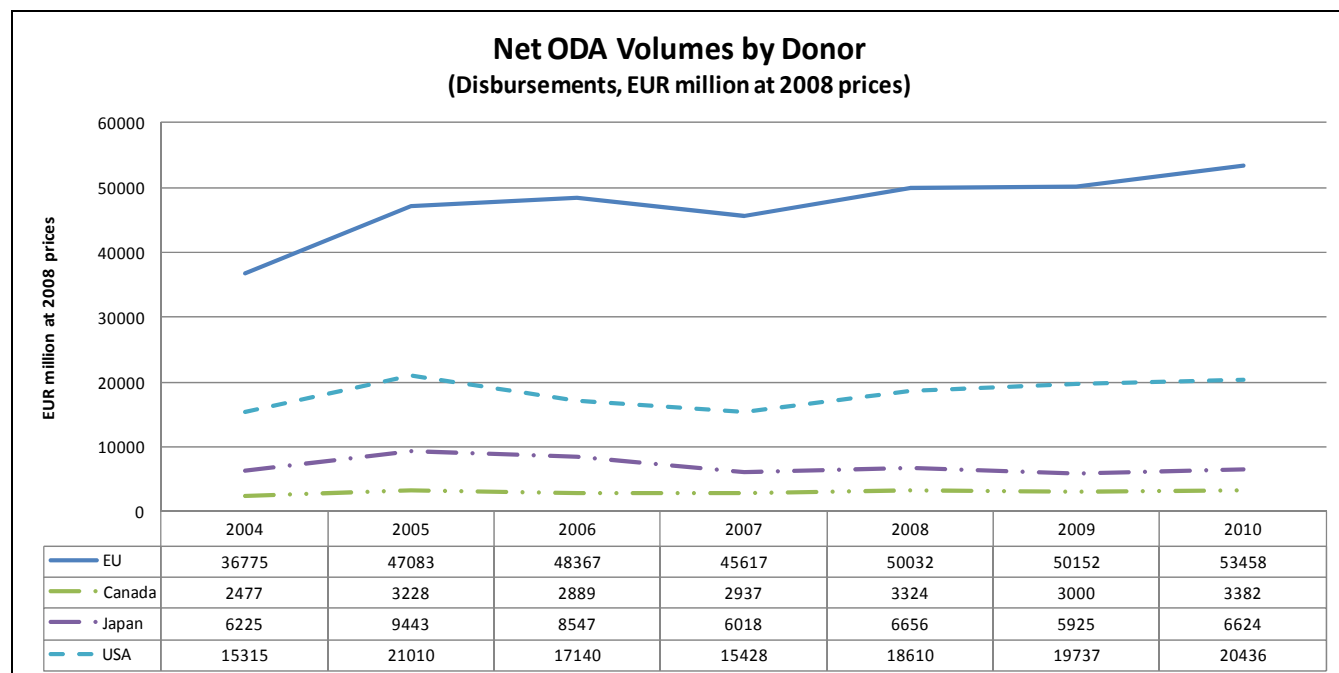
³ IV kõrgetasemeline foorum, Busan, november 2011.

⁴ Euroopa Ülemkogu järelused, 17. juuni 2010, punkt 20.

Kohustused, mille EL on endale võtnud, on esitatud ülemaailmse arenguabi rahastamise tegevuskavas⁵ ning need hõlmavad erinevaid rahastamisallikaid. Selles tegevuskavas ei ole siiski piisavalt kajastatud maailmas toimunud muutusi, nagu uute ametlike rahastajate ja investorite lisandumine, heategevus, lõuna-lõuna suunaline koostöö ja erasektori tegevus. Ametlik arenguabi on tuntuim rahastajate tahtekindlust väljendav näitaja, mis on ka käesolevas dokumendis kesksel kohal; kuid see ei ole ainus arenguabi rahastamiseks kasutatav rahastamisallikas.

Ajavahemikul 2004–2010 moodustas ELi ja selle liikmesriikide antud ametlik arenguabi 57 % kõigi OECD arenguabikomiteesse kuuluvate ja ELi rahastajate poolt arenguriikidele antud ametliku arenguabi netosummast ja 65 % ülemaailmsest 25,7 miljardi euro suurusest ametliku arenguabi suurenemisest. OECD arenguabikomitee liikmete ja ELi rahastajate poolt 2010. aastal antud ametlik arenguabi ulatus nimiväärtuses 97,2 miljardi euron. EL tervikuna annab 58 % sellest abist. EL ja selle liikmesriigid, kes on koos vaadelduna juba praegu suurim rahastaja maailmas, lubasid suurendada ametliku arenguabi jaoks tehtavaid kulutusi 2015. aastaks 0,7 %-ni ühisest kogurahvatulust. See lisaks praegusele 50 miljardile eurole veel täiendavad 53,8 miljardit eurot.

Joonis: ELi ja selle liikmesriikide ning kolmandate G8 riikide antud ametlik arenguabi

Allikas: OECD arenguabikomitee tabel 1

Lisaks ametlikule arenguabile on arenguriikide jaoks kättesaadavad ka muud olulised rahastamisallikad. Näiteks väljarändajate poolt kõikjalt maailmast oma päritoluriiki tehtavad rahaülekanded moodustasid 2010. aastal hinnanguliselt ligikaudu 245 miljardit eurot; erasektori heategevusest saadakse mõnede arvutuste kohaselt umbes 35 miljardit eurot aastas⁶; ülemaailmsed välismaiste otseinvesteeringute vood on ametliku arenguabiga umbes võrdsed ning uued majanduslikud jõud nagu Brasiilia, Venemaa ja India kulutavad üha

⁵ Monterrey 2002. aasta konsensus, arengu rahastamist käsitlev 2008. aasta Doha deklaratsioon.

⁶ http://www.hudson.org/files/pdf_upload/Index_of_Global_Philanthropy_and_Remittances_2010.pdf

suuremaid summasid arenguriikide toetamiseks. Kuigi need vahendid on oma laadilt erisugused ja neid hallatakse ametlikust arenguabist erinevalt, võiksid need koos, kui neid kasutatakse ametliku arenguabi täiendamiseks, aidata paremini täita arengu toetamise ja üleilmsete probleemide lahendamise vajadust.

3. ELi 2010. AASTA TULEMUSED

Käesolevas teatises ja sellele lisatud dokumendis kirjeldatakse, kuidas EL ja selle liikmesriigid on tegutsenud oma erinevate kohustuste täitmiseks. See näitab, et EL tervikuna on teinud oma lubaduste täitmisel edusamme, kuigi olukord varieerub suuresti küsimuste ja liikmesriikide lõikes.

3.1. Rohkemate vahendite kättesaadavaks tegemine arenguabi ja üleilmsete probleemide jaoks

3.1.1. Toetus riigisiseste vahendite kaasamisele arenguabi jaoks

Rohkemate riigisiseste vahendite kaasamises nähakse sageli kõige mõjuvamat viisi jätkusuutliku arengu saavutamiseks ja aja jooksul abist sõltuvusest väljakasvamiseks. Arenguriikide riigieelarved on kaugelt kõige suurem arengu rahastamise allikas. Suurenev rahaline sõltumatus välisest toetusest loob eelarvelisi võimalusi, mis on vajalikud aastatuhande arengueesmärkide rahastamiseks ning tugevdab sidet riigi ja kodanike vahel.

2010. aastal jätkasid EL ja selle liikmesriigid partnerriikidega koostöö tegemise meetodite täiustamist neis küsimustes muu hulgas suutlikkuse väljaarendamise kaudu, eesmärgiga pakkuda osana oma ulatuslikumatest hea valitsemistava ja avaliku sektori rahaliste vahendite haldamise tugevdamisele suunatud jõupingutustest tõhustatud toetust riigisiseste tulude mobiliseerimisele arenguriikides kooskõlas hea valitsemistava põhimõtetega maksuküsimustes (läbipaistvus, teabevahetus ja õiglane maksukonkurents). EL jätkab nende põhimõtete edendamist ja arenguriikide toetamist võitluses maksudest kõrvalehoidumise ja kahjulike maksutavade vastu, et kujundada välja läbipaistev ja koostööaldis rahvusvaheline maksukeskkond.

EL suurendas juba oma toetust mäetööstuse läbipaistvuse algatusele kui esilekerkivale üleilmsele tulude ja aruandluse standardile ning julgustab arenguriike nende jõupingutustes mäetööstuse juhtimise parandamisel. EL teeb tööd ka arengut toetava suurema poliitika ühtsuse saavutamiseks, nt rahvusvaheliste korporatsioonide poolse finantsandmete võimaliku riikide kaupa avaldamise nimel, et suurendada läbipaistvust ja parandada äriühingu üldjuhtimist. Komisjon kaalub läbipaistvuse direktiivi läbivaatamise raames (mis praeguste plaanide kohaselt peaks toimuma sügisel) selle küsimuse reguleerimist õigusaktiga, kus käsitletak vähemalt mäetööstuse valdkonnas tegutsevaid börsiettevõtteid. Suurem läbipaistvus ja parem äriühingu üldjuhtimine aitab arenguriikidel optimeerida tulude kogumist ja maksimeerida oma eelarvelisi vahendeid, et tagada avalike kaupade ja teenuste pakkumine.

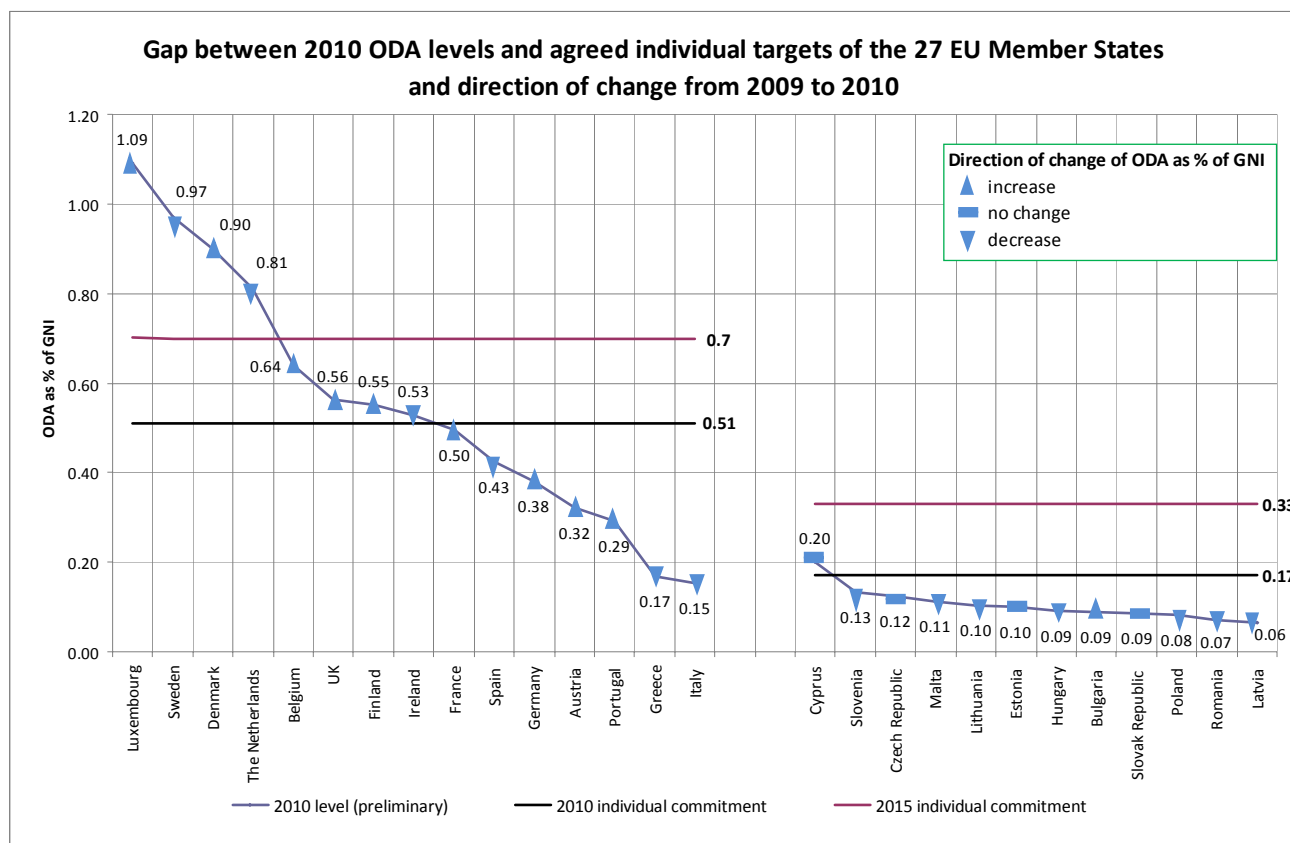
3.1.2. EL on suurim rahastaja, kuid 2010. aasta eesmäärke ei suudetud täita

EL on maailma ambitsioonikaim rahastajate rühm, kes on võtnud endale kohustuse anda kooskõlas ÜRO pikaajalise eesmärgiga 2015. aastaks 0,7 % oma kollektiivsest kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks. ELi liidrid leppisid selles ühises eesmärgis kokku 2005. aastal, seades liikmesriikidele diferentseeritud individuaalsed eesmärgid.

Osana kokkuleppest seati ühiseks vahe-eesmärgiks panustada ametlikku arenguabisse 2010. aastaks 0,56 % kogurahvatulust. Kuigi ametliku arenguabi rahastamisel saavutati rekordsumma 53,8 miljardit eurot, mis moodustas 0,43 % kogurahvatulust, ja vaatamata majanduslangusele kaasati lisaks veel 4,5 miljardit eurot, ei suutnud liikmesriigid vahe-eesmärki täita, sest kokkuvõttes panustati lubatust 15 miljardit eurot vähem.

Liikmesriikide vahel püsivad endiselt suured erinevused – sellal kui mõned neist pingutavad, et anda oma panus ühise kokkuleppe rakendamisse, ei täida teised endale võetud kohustust panustada kokkulepitud määral ELi ühiste tulemuste saavutamisse. See õhnestab ELi siseselt koormuse õiglase jagamise põhimõtet ja võib olla aidanud kaasa abiks ettenähtud vahendite kärpimisele mõnedes liikmesriikides, kelle ametliku arenguabi tase oli 0,7 % kogurahvatulust või rohkem. Kui kõik liikmesriigid oma kokkulepitud osa ei täida, siis ei suuda EL oma ühist 2015. aastaks seatud eesmärki saavutada. Selles kontekstis valmistab erilist muret see, et mõned liikmesriigid on teatanud 2011. aastaks ja järgnevateks aastateks kavandatud ametliku arenguabi vähendamisest, mis seab ohtu ELi ühised jõupingutused. Euroopa Komisjon on andnud teada ametliku arenguabi väljamaksetest 2010. aastal netosummas 14,95 miljardit eurot. Sellest summast 5,15 miljardit eurot moodustavad EIP sooduslaenu (mis ei ole toetused), mida rahastatakse põhilises osas EIP omavahenditest ja ülejäänud osas Euroopa Arengufondi ja ELi eelarve kaudu.

Joonis: Liikmesriikide tulemused ametliku arenguabi andmisel 2010. aastal (protsendina kogurahvatulust)

Allikas: OECD arengubikomitee ja ELi iga-aastane arenguabi rahastamise küsimustik

Aafrikale antud ametlik arenguabi: EL koos oma liikmesriikidega on jätkuvalt suurim Aafrikale antava abi rahastaja, tehes 2009. aastal Aafrikas väljamakseid 20,5 miljardi euro ulatuses. Ometi on 2005. aastal võetud kohustus, milleks oli suurendada Sahara-tagusele Aafrikale antavat ametlikku arenguabi ja suunata vähemalt 50 % kogu abi suurenemisest Aafrikasse, täidetud üksnes osaliselt. Kui Sahara-tagusele Aafrikale antav ametlik arenguabi kasvas 2004. aastaga võrreldes 2,7 miljardi euro võrra, siis on reaalkoguse Aafrikasse suunatud vaid 26 % ametliku arenguabi reaalkoguse kogukasvust.

Vähim arenenud riikidele antud ametlik arenguabi: Kogu ametliku arenguabi andmiseks võetud kohustuse raames võttis EL endale 2008. aastal kohustuseks kulutada ühiselt vähemalt 0,15 % oma kollektiivsest kogurahvatulust vähim arenenud riikidele antavaks ametlikuks arengubiks. See eesmärk jäi napilt täitmata - ametlik arenguabi, mille kogu EL andis vähim arenenud riikidele, moodustas 2010. aastal esialgsete kättesaadavate andmete kohaselt 0,13 % kogurahvatulust. 2009. aastal jõudsid selle künniseni eraldivõetuna kaheksa liikmesriiki ja veel kolm kulutasid vähemalt kolmandiku kogu oma ametlikust arengubist vähim arenenud riikide jaoks, näidates sellega oma tahtekindlust vaeseimate riikide abistamisel.

3.1.3. ELi rahastamine kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas

ELi rahastamine kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas. 2009. aasta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kopenhaageni konverentsiks valmistumisel võttis EL endale kohustuse panustada ajavahemikul 2010–2012 7,2 miljardit eurot selleks, et kiiresti

käivitada kliimamuutuste valdkonna rahastamine arenguriikides⁷. EL tervikuna panustas ise 2010. aastal 2,34 miljardit eurot kooskõlas oma üldise 2010.–2012. aastaks seatud eesmärgiga⁸. EL kaalub ka võimalusi, kuidas täita arenenud riikide poolt Cancuni kokkulepetel alusel võetud kohustust kaasata 2020. aastani erinevatest allikatest (avaliku ja erasektori ning kahepoolsed, mitmepoolsed ja uuenduslikud allikad) ühiselt 100 miljardit USA dollarit aastas, et täita arenguriikide vajadusi⁹. Üheks peamiseks väljakutseks on jäänud võrreldavate ja läbipaistvate meetodite väljatöötamine kliimamuutuste valdkonna rahastamise mõõtmiseks, tõendamiseks ja selle kohta aruandluse koostamiseks. Kuigi EL ja selle liikmesriigid on saavutanud märkimisväärset edu oma suurendatud rahastamise rakendamise kohta läbipaistval viisil aru andmises, on rahvusvahelise protsessi suhtes usalduse säilitamise seisukohast, eelkõige pikemaajalisemat rahastamist silmas pidades, oluline jätkata parendusi selles valdkonnas.

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse on ELi tegevuskavas samuti tähtsal kohal. 2010. aastal toimunud bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni Nagoya konverentsil võttis EL endale kohustuse rahalisi vahendeid 2020. aastaks oluliselt suurendada, et tõhusalt rakendada 2011.–2020. aasta strateegilist kava ning „võtta kiireid ja tulemuslikke meetmeid, et peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine... , seeläbi... panustades inimeste heaolusse ning vaesuse kaotamisse.” Mitmed liikmesriigid andsid teada, et nad on oluliselt suurendanud oma kohustusi seoses bioloogilise mitmekesisuse säilitamisega arenguriikides.

3.1.4. Arengut toetavad uuenduslikud rahastamisallikad ja -mehhanismid

Kuna ükski abi ei ole piisav, et täita arenguriikide rahastamisvajadusi aastatuhande arengueesmärkide ja muude rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud arengueesmärkide saavutamisel, võttis EL endale kohustuse tõsiselt kaaluda uuenduslike rahastamismehhanismide väljatöötamist, millel oleks märkimisväärne tulude genereerimise potentsiaal, et kindlustada jätkusuutliku arengu tagamiseks ennustatav rahastamine¹⁰. Mitmed ELi liikmesriigid kasutavad juba erinevaid uuenduslike allikaid ja mehhanisme, mille abil on arenguabiks seni kaasatud umbes 13 miljardit eurot. Kuigi mõned liikmesriigid kaaluvad täiendavaid allikaid ja mehhanisme, puudub praegu veel ELi ühine lähenemisviis suurima tulude genereerimise potentsiaaliga uuenduslikele allikatele ja mehhanismidele. Uuenduslikest allikatest saadud vahendite kulutamise mehhanismid peavad olema kooskõlas kokkulepitud rahvusvaheliste abi tõhususe põhimõtetega ja vältima paralleelsete vahendite kulutamise kanalite loomist.

3.1.5. Ametliku arenguabi kasutamine finantsvõimenduse pakkumiseks suuremale erasektori poolsele rahaliste vahendite voole

Koostöö **erasektoriga** kui kaasavat majanduskasvu ja jätkusuutlikku arengut käivitava jõuga on valdkond, millel EL on juba ammu näinud suurt potentsiaali. EL ja liikmesriigid kasutavad

⁷ Osana arenenud riikide kollektiivsest kohustusest pakkuda selleks perioodiks uusi ja täiendavaid vahendeid ligi 30 miljardi USD ulatuses.

⁸ Kooskõlas liikmesriikide vastustega komisjoni iga-aastasele arenguabi rahastamise küsimustikule, vt dokumendi SEC(2011) 501 final II köite lisa 4. Liikmesriikide esitatud andmeid on esialgsete, ELi kiire rahastamise aruandes esitatud andmetega võrreldes pisut korrigeeritud (kõnealuse aruande võttis nõukogu vastu 6. detsembril 2010. aastal Cancuni jaoks).

⁹ Vt komisjoni talituste 8. aprilli 2011. aasta töödokument SEK(2011)487 „Rahvusvahelise kliimamuutustega seotud rahastamise suurendamine“.

¹⁰ Nõukogu 15. juuni 2010. aasta järeldused aastatuhande arengueesmärkide kohta.

erinevaid algatusi (investeeringute tagatised, sihtotstarbelised vahendid, sooduslaenuid, ühissettevõtete toetamine jne), et õhutada erasektori kapitalivoogude suunamist arenguriikidesse ja toetada tugevamat ettevõtete vastutustundliku käitumise rahvusvahelist raamistikku. EL ja selle liikmesriigid võiksid laenusid ja toetusi rohkem omavahel kombineerida või kasutada omakapitali või riskide jagamise rahastamisvahendite raames kättesaadavaid vahendeid, et kaasata täiendavat (sealhulgas erasektori poolset) rahastamist, et katta meie partnerriikide investeeringuvajadusi. Seda küsimust käsitletakse peatselt esitatavates poliitikaettepanekutes ELi tulevase arengupoliitika kohta.

Väljarändajate poolt oma päritoluriiki tehtavad rahaülekanded, mille isiklikku laadi EL rõhutab, on veel üks arenguriikidesse suunduv voog, mis võib arengule kaasa aidata. Väljarändajate rahaülekanded ELi arenguriikidesse on isegi konservatiivse hinnangu¹¹ kohaselt umbes sama suured kui ELi ametlik arenguabi kokku. Kõikumistel neis voogudes võib olla suur mõju nende saajate elutingimustele arenguriikides. EL lubas hõlbustada selliseid rahaülekandeid ja alandada nende kulusid¹². 2010. aastal jätkasid EL ja selle liikmesriigid sel eesmärgil tööd mitmel rindel, nt täiustasid andmeid, suurendasid läbipaistvust ja konkurentsi makseteenuste turul, rahastasid rahaülekannetega seonduvaid projekte, toetasid finantsteenuseid arenguriikides ning parandasid väljarännanute teadmisi rahaasjades. Mõnedes ELi liikmesriikides rahaülekannete tegemise kulud alanesisid, kuid teistes kasvasid¹³. Lahendamist vajavad mitmed kitsaskohad: i) täpsete andmete saamine ELi lähtuvate peamiste kanalite, saatmiskulude ja mitteametlike rahavoogude kohta; ii) kulude vähendamise laiendamine rahaülekannete saajatele arenguriikides; iii) soosiva keskkonna kujundamine ning iv) rahastamisele juurdepääsu parandamine ja teadmiste suurendamine rahaasjades.

3.1.6. Arenguriikide kaubandussuutlikkuse parandamine kaubandusabi kaudu

Piirkondlikel ja rahvusvahelistel turgudel kauplemisel on kaasava majanduskasvu toetamise seisukohast suur potentsiaal ja see on olnud paljude arengu edulugude oluline käivitaja. EL on järjepidevalt aidanud arenguriike kaubanduse kasutamisel arengu töövahendina. Osana oma ühisest kaubandusabi strateegiast on EL tervikuna kokku leppinud meetmete võtmises, et suurendada kaubandusabi ja selle mõju. ELi kogu kaubandusabi moodustas 2009. aastal 10,5 miljardit eurot,¹⁴ jäädes sellega samale tasemele kui eelnenud aastal saavutatud kõigi aegade rekordtase. ELi ja liikmesriikide kaubandusega seotud abi, mis on kaubandusabi üks komponente, suurenes 2009. aastal oluliselt, kokku 3 miljardi euron, ületades tugevalt (2010. aastaks ja edaspidiseks seatud) kulutuste tegemise eesmärgi, milleks oli 2 miljardit eurot aastas.

2009. aastal sai Aafrikast suurim nii ELi kogu kaubandusega seotud abi kui ka kaubandusabi saaja. 2009. aasta andmed osutavad ka Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidele antud kaubandusabi tugevale suurenemisele 3,6 miljardi euron. ELi ja selle liikmesriikide osakaal kaubandusabis vähim arenenud riikidele jäi samaks, moodustades 22 % kogu sellisest abist.

¹¹ <http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators>.

¹² Nõukogu 11. novembri 2008. aasta järeldused ELi ühise seisukoha kohta arengu rahastamise konverentsil Dohas.

¹³ <http://remittanceprices.worldbank.org/>

¹⁴ 2010. aasta andmed ei ole veel kättesaadavad.

ELi kohapealsetest büroodest saabunud aruannetes osutatakse mõningasele paranemisele nii kaubandusabi mahtude kui ka tõhususe aluseks olevates protsessides, nagu kaubanduse käsitlemine ELi rahastajate ja partnerite vahelises poliitikadialoogis, partnerriikide nõudluse suurenemine kaubandusabi järele, kaubandusstrateegiate väljatöötamise ja rakendamise koordineerimine, kaubandusvajaduste hinnangud, ühismeetmed ja ühtlustamine ning strateegiliste piirkondliku majandusintegratsiooni prioriteetide kaasamine riikide arengukavadesse ja kaubandusstrateegiasse. Kõik need meetmed nõuavad pidevat suurt tähelepanu. Vähi arenenud riikides pakub kaubandusega seotud abi käsitlev tõhustatud integreeritud raamistik eriti head võimalust selleks, et aidata neil riikidel hakata kaubandusega seonduvatele küsimustele suuremat tähelepanu pöörama ja suurendada tulemuslikku kaubandusabi.

3.1.7. Vajadus ennetada tulevasi võlakriise arenguriikides

EL ja selle liikmesriigid annavad oma panuse, et aidata kaasa mitmepoolse võlakergenduse algatuse ja suurtes võlgades olevate vaeste riikide algatuse täielikule rakendamisele. Arenguriikide toetamiseks laenude ja toetuste kombineeritud kasutamise suurendamisel tuleb arvesse võtta võla jätkusuutlikkust ja võla võimalike tagasimakseraskustega seonduvat riski. Uute võlakriiside vältimiseks on vaja toetada võla usaldusväärse haldamise suutlikkuse suurendamist ning vastutustundlikke laenuandmise ja -võtmise tavasid.

3.2. ELi abi mõju

3.2.1. Abi parem kasutamine

EL on juhtinud rahvusvahelisi jõupingutusi abi tulemuslikumaks kasutamiseks. Pariisi deklaratsioonis ja Accra tegevuskavas sätestatud abi tõhususe põhimõtted on kaasatud ELi abi tõhusust käsitlevasse operatiivraamistikku,¹⁵ milles on võetud kohustusi ja seatud eesmärged, mis võimaldavad ELil ja selle liikmesriikidel mõõta oma edusamme ametliku arenguabi tõhusamal kasutamisel. Kuigi mitme näitajaga seoses on saavutatud teatavat edu, tuleb lõppeesmärgi, s.o raha väärtuse maksimeerimiseks rohkem ära teha. Eesmärk peab olema parandada ELi abi kui terviku mõju arengule. Selle saavutamise võimalusi uuritakse üksikasjalikumalt edaspidistes 2011. aastal avaldatavates teatistes ELi abi ühise kavandamise kohta ja ELi ühise seisukoha kohta Busani konverentsil. Busanis vaadatakse abi tõhususe põhimõtete rakendamist käsitlev tõendusmaterjal läbi laiemas arengu kontekstis. Edaspidiseks väljakutseks on abi tõhususe põhimõtete rolli arvesse võtmine suure mõjuga abi andmisel ja nende rakendamise täiendav tugevdamine riikide tasandil.

3.2.2. Arenguriikide mõju suurendamine rahanduse ülemaailmses juhtimises

EL on järjepidevalt toetanud arenguriikide hääle tugevdamist rahvusvahelistes finantseerimisasutustes. 2010. aastal kiitsid nii Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) kui ka Maailmapank heaks olulised juhtimisreformid, millega muu hulgas suurendati arengu- ja üleminekuriikide hääleõigust ja kvooti. EL peab aitama tagada, et need rakendataks kiiresti mõlemas asutuses. EL on arvamusel, et 2015. aastal tehtava järgmise ülevaate jaoks osaluse kohta Maailmapangas tuleks hääleõiguste valemisse püsivalt ja piisavas ulatuses kaasata osamaksud Rahvusvahelisse Arenguagentuuri (sooduslaene andev Maailmapanga haru), sest see annab kõigile aktsionäridele piisava motivatsiooni selle institutsiooni pikaajalise

¹⁵ 11. jaanuari 2011. aasta konsolideeritud tekst, nõukogu peasekretariaat 18239/10.

finantsstabiilsuse tagamiseks. EL peaks tugevdama ka rahvusvahelistes finantseerimisasutustes tehtavat koostööd, et rääkida võtmeküsimustes ühel häälel.

4. KOKKUVÕTE

Aruandekohustust käsitlevale aruandele tuginedes soovib komisjon võtta järgmisi meetmeid:

- (1) EL ja liikmesriigid peaksid tugevdama oma toetust arenguriikide jõupingutustele **kaasata arengu jaoks riigisiseseid vahendeid kooskõlas maksuküsimustes rakendatavate hea valitsemistava põhimõtetega.**
- (2) Olles jätnud täitamata 2010. aastaks seatud **ametliku arenguabi vahe-eesmärgi**, milleks oli 0,56 % kogurahvatulust, peaksid liikmesriigid kooskõlas oma 2005. aastal võetud kohustustega:
 - (a) kinnitama ELi ühist kohustust suurendada ametlikku arenguabi 0,7 %-ni kogu ELi kogurahvatulust 2015. aastaks. Tuginedes selgetele tõenditele, mis kinnitavad, et arengupoliitika saab ELi tasandil pakkuda suuremat lisaväärtust, peaksid ELi enda ametliku arenguabi mahud selles suurenemises oma osa täitma;¹⁶
 - (b) kinnitama, et nad saavutavad oma individuaalsed ametliku arenguabi eesmärgid, sest iga liikmesriik, kes ei täida oma osa kokkulepitud tasemete saavutamises, kahjustab ELi ühiseid jõupingutusi 0,7 % eesmärgi saavutamisel, mille raames on seatud järgmised sihid:
 - EL15 saavutab nii kiiresti kui võimalik vähemalt sellise ametliku arenguabi taseme, mis vastab 0,51 %-le kogurahvatulust, ja 2015. aastaks taseme, mis vastab 0,7 %-le kogurahvatulust, samal ajal kui need liikmesriigid, kes on selle taseme juba saavutanud, kohustuvad saavutatud taset hoidma;
 - EL12 püüdleb selle poole, et saavutada nii kiiresti kui võimalik vähemalt selline ametliku arenguabi tase, mis vastab 0,17 %-le kogurahvatulust, ja 2015. aastaks tase, mis vastab 0,33 %-le kogurahvatulust;
 - (c) võtma nende eesmärkide saavutamiseks konkreetseid riiklikke meetmeid, muu hulgas koostades mitmeaastased tegevuskavad ja sätestades ametliku arenguabi eesmärgid oma riigi õigusaktides;
 - (d) jagama tulevikku suunatud andmeid oma meetmete kohta, näidates, kuidas kulgeb ametliku arenguabi eesmärkide suurendamine aastate lõikes kuni 2015. aastani, ning esitama need andmed Ülemkogule esitatava nõukogu iga-aastase ametliku arenguabi aruande raames.

¹⁶ ELi eelarve läbivaatamine, KOM(2010)700, 19.10.2010.

- (3) **Liikmesriigid peaksid kinnitama ühist eesmärki suurendada Aafrikale antavat ametlikku arenguabi ja saavutama tulemusi selle eesmärgi täitmisel:** ELi ametlik arenguabi Aafrikale ei ole suurenenud samas tempos kui ELi kogu ametlik arenguabi. Liikmesriigid peaksid suurendama oma jõupingutusi suunata vähemalt pool ametliku arenguabi suurenemisest Aafrika mandrile. EL ja selle liikmesriigid peaksid koordineerima oma tegevust, et anda kõige enam abi vajavatele Aafrika riikidele rohkem ametlikku arenguabi.
- (4) **Liikmesriigid peaksid kinnitama ühist eesmärki suurendada vähim arenenud riikidele antavat ametlikku arenguabi ja saavutama tulemusi selle eesmärgi täitmisel:** Nad peaksid koordineerima abi suurendamisel keskendumist vaesuse vähendamisele ja saavutama eesmärgi anda vähemalt 0,15 % oma kogurahvatulust abina vähim arenenud riikidele. Kõigil ELi liikmesriikidel on vaja anda oma panus selle eesmärgi saavutamisse.
- (5) EL ja selle liikmesriigid peaksid kaaluma **abi tõhususega** seonduvate kohustuste täitmise tugevdamist, keskendudes sellele, et võimaldada partnerriikidel oma arengut täielikult ise juhtida ja abi hallata, muu hulgas järgnevalt:
- (a) arendades edasi ELi kui terviku abi **ühist kavandamist**; komisjon esitab selle kohta ettepaneku 2011. aastal;
 - (b) **tugevdades** olemasolevat **ELi kiiralgatust tööjaotuse alal**, laiendades seda ulatuslikuma tugivõrgustiku suunas, et rakendada ELi abi tõhusust käsitlevat operatiivraamistikku;
 - (c) tehes abi tõhususega seonduvate kohustuste täitmisel saadud ELi kogemustele tuginedes koostööd **tulemustele suunatud Busani konverentsi eesmärgi** suunas, mis keskendub sellele, kuidas maksimeerida abi tõhususe meetmete panust arengusse partnerriikide tasandil. Komisjon esitab ettepaneku ELi ühise seisukoha kohta Busani konverentsil 2011. aastal.
- (6) Kaubandusabiga seoses tuleb ELil ja selle liikmesriikidel:
- (a) **suurendada** kaubandusabina **vähim arenenud riikidele antavat toetust**, näiteks pöörates rohkem tähelepanu vähim arenenud riikide suutlikkusele koostada ja rakendada kaubanduse arendamise strateegiaid kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu toetuseks; erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, et kasutada ära potentsiaali, mis on vähim arenenud riikidele antavat kaubandusega seotud abi käsitleva tõhustatud integreeritud raamistikul kui sidusrühmade tegevuse koordineerimise ja strateegiate väljatöötamise töövahendil;
 - (b) **suurendada** riikide tasandil kindlaksmääratud **kaubandusabi tõhusust**, näiteks kasutades paremini ära vajaduste hinnanguid, suurendades kaubandusega seonduvate strateegiate väljatöötamist toetavate platvormide tõhusust ja kasutades võimalusi ühismeetmete võtmiseks;
 - (c) **suurendada** veelgi **piirkondliku integratsiooni toetamist**, seda ka riigi tasandil antava abi kaudu;

- (d) toetada partnerriikide endi poolset tulemuste ja kaubandusabi mõju ning kaubanduse arengustrateegiate raames tehtud edusammude jälgimist.
- (7) **Uuenduslikel rahastamisallikatel** on suur potentsiaal aidata täita arenguabi rahastamise puudujääki. Liikmesriigid peaksid keskendama oma jõupingutused uuenduslikele mehhanismidele, millel on märkimisväärne tulude genereerimise potentsiaal, ning tagama, et olulist osa nende abil genereeritud tuludest kasutatakse arenguriikide jaoks.
- (8) Arenguabi ja **kliimamuutustega seotud rahastamine** on üksteist vastastikku täiendavad; mõlema eesmärk on toetada arenguriike selles, et ehitada enda jaoks üles „kliimamuutustele vastupidav“ tulevik:
- (a) ELi rahastajatel ja arenguriikidel on mõlemal vaja ühtset, kliimamuutusi arvessevõtvat arengustrateegiat, mis hõlmab nii kliimamuutustega kohanemist kui ka nende mõju leevendamist;
- (b) ELi rahastajad peaksid õhutama teisi osalejaid rakendama kliimamuutustega seonduvaid rahastamismeetmeid kooskõlas kokkulepitud abi tõhususe põhimõtetega;
- (c) Cancuni kokkulepete kohaselt peab kliimamuutustega seonduv rahastamine olema „uus ja täiendav“ – selle tõlgendamise suhtes on arvamused aga väga erinevad. Suuremat edu on vaja saavutada usaldusväärse lähenemisviisi kindlaksmääramisel, mis tagab, et kliimamuutustega seonduv rahastamine ei seaks ohtu vaesuse vastast võitlust ja liikumist aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas vastavalt Ülemkogu 2009. aasta kokkulepetele.